

Aracı kurumların işi zor

İbrahim HASELÇİN

İbrahim.haselcin@gazeteciler.com.tr

Aracı Kuruluşlar Birliği'nin, "Türkiye Sermaye Piyasası 2008" raporuna göre aracı kurumların faaliyetlerinde dramatik düşüşler yaşandığını çarşamba günüki yazıda ortaya koymuştuk. Aynı rapora göre, aracı kurumların finansal göstergeleri de hiç iç açıcı değil. Zaten kan ağlayan aracı kurumların gelirleri 2008 yılında % 20 düşmüş ve 861 milyon TL'ye gerilemiş. Net karları ise %43 azalıp 181 milyon TL olmuş. Aracı kurumların toplam aktiflerinin 4,2 milyar TL ve özsermayelerinin 2,1 milyar TL olduğunu da düşününce tüm aracı kurum sektörünün orta boy bir banka kadar etmediği anlaşılıyor. Faaliyeti oldukça sınırlı bir alanda olan, buna rağmen bu faaliyetinde de her yıl genişlemeler yaşanan ve de her yıl giderlere gerek sermaye gerek karlılık bakımından erişen bir sektörün geleceği olabilir mi acaba?

İşlerin nispeten iyi gittiği 2007 yılında zarar eden aracı kurum sayısı 30 iken, 2008 yılında bu sayı 53 olmuş. Yani aracı kurumların (55/98-)'e %

56'sı zarar ediyor ve hayret ki bu sektör bazılarında halen cazip gelebiliyor. Daha önceki yazıda söylediğimiz gibi aracı kurumların neredeyse tek faaliyet gelirleri komisyon- a kazançları. İşleri hacimleri düşüşü için komisyon gelirleri de 2008 yılında %20 düşüşle 473 milyon TL olmuş. İşleri hacmi %14 düşüşü halde gelirlerin %20 düşmesi komisyon oranlarında halen indirim yapılabildiğini gösteriyor. Dünyanın en düşük komisyon oranıyla çalışan piyasası herhalde bizimkisidir. Buna rağmen yeni yatırımcı çekilemiyor. Aslında için ilginç yanı vadeli işleri komisyon gelirlerinde %43 gelir artışı yakalandığı halde toplam gelirlerdeki bu düşüş gerçekten düşündürücü ve

endişe verici.

Aracı kurumların sadece komisyon gelirlerinde değil diğer gelirlerinde de azalma var. Mesela varlık yönetimi ve kurumsal finansman gibi faaliyetlerde gelir düşüşü %6'da kalmış. Aracı kurumlar kendi portföyleri için yaptıkları menkul kıymet alım satımından da 8 milyon TL zarar etmişler. Kendi portföylerini iyi yönetemeyenler başkalarının portföylerini nasıl yönetecekler? Portföy yönetimini beceremeyen aracı kurumların bu özellikleri yönelttikleri yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarının karlılıklarında da görülebiliyor.

Peki toplamda ciddi gelir düşüşleri ile karşılaşan sektörün giderleri mi çok arttı? Giderler sadece %6 artış göstermiş. Zaten giderlerin yarısı da personel ücretleri. Aracı kurumlar faaliyet kazancı elde edemedikleri için zaten yeni yatırım da yapamıyorlar. Aracılık sektörü yeni yatırım yapamadığı için bu piyasaların da nihayetinde gelişme göstermesi kesinlikle mümkün değil.

Özeleştirisi zamanı

Aracı kurumlar borsanın kurulduğu 1986 yılından beri sadece komisyon gelirine dayanan bir yapı içinde oldular. Ekonominin sorunları vardı, faizler yükseldi, banka rekabeti vardı, tasarruflar yetersizdi gibi gerçekten ciddi temel sorunlar vardı.

Vardı ama bu failet daimeden çıkabilmek için aracı kurumlar yenilikler denemediler, yeni faaliyet sahaları yaratamadılar, yeni yatırım araçları üretilemediler, bu konuda kamu otoritesini de zorlayamadılar. Daima günü kurtarma politikası izlendiği için sonunda kamyon duvara tosladı. Bu yüzden, aracı kurumlar önce geçişin analizini yapmalı, hataları ve yanlışlıkları saptamalı ki, bundan sonrası nasıl planları tespit edilebilsin.